

LMM e-nieuws 15

Oktober 2010

Heruitgave augustus 2018

Inhoud

Evaluatie van het LMM-programma

Koeien en Kansen: Ontwikkelingen en resultaten

Opties voor een Nitraatdieptemetnet

Evaluatie van het LMM-programma

De evaluatie van het LMM-programma is afgerond. Er zijn drie verschillende scenario's voor het nieuwe meetnet opgesteld.

Doel en aanpak evaluatie

Het RIVM en het LEI hebben de opzet van het huidige LMM geëvalueerd. Het doel van de evaluatie is om een programma voor het LMM op te stellen voor 2011 en de jaren daarna. In de nieuwsbrief van april kon u al lezen over de aanpak van de evaluatie.

Scenario's voor het nieuwe LMM-programma

De ministeries van VROM, LNV en VenW hebben eisen gesteld aan het nieuwe LMM-programma. Op basis van deze eisen zijn drie scenario's opgesteld. De mate waarin wordt voldaan aan de gestelde eisen verschilt per scenario, zie Tabel 1. Ook de kosten verschillen. Er valt dus wat te kiezen!

Tabel 1 Mate waarin de scenario's aan de gestelde eisen voldoen

Gestelde eis	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
Wettelijke EU-verplichtingen	Beperkt	Uitgebreid	Beperkt
Onderbouwing van nationaal beleid	Uitgebreid	Beperkt	Beperkt

Wettelijke EU verplichtingen zijn eisen voor het vaststellen van landelijke trends voor de Nitraatrichtlijn en het monitoren van bedrijven met derogatie (voornamelijk melkvee) voor het Derogatiebesluit. Voor de onderbouwing van nationaal beleid zijn onder andere eisen gesteld aan de monitoring van voorloperbedrijven en specifieke bedrijfspgroepen en voor de onderbouwing van gebruiksnormen en modellen.

Scenario 1: Nationale focus

In dit scenario wordt beperkt tegemoet gekomen aan de eisen voor het vaststellen van de landelijke trends, noodzakelijk voor de rapportages aan de Europese Commissie. Hier staat tegenover dat juist uitgebreid wordt voldaan aan de eisen voor onderbouwing van het nationale beleid. Zo worden, net als in het huidige LMM, voorloperbedrijven gemonitord en zijn er programma's om specifieke bedrijfspgroepen te monitoren. Ook worden gegevens verzameld voor een betere onderbouwing van gebruiksnormen en modellen en wordt actief geanticipeerd op mogelijk toekomstige eisen van Brussel.

Scenario 2: Europese focus

Het tweede scenario is omgekeerd aan het eerste scenario. De landelijke trends voor de rapportages aan de Europese Commissie worden uitgebreid ingevuld, uitgebreider dan bij het huidige meetnet het geval is. Hier staat tegenover dat maar beperkt wordt voldaan aan de eisen voor onderbouwing van nationaal beleid. Er zijn geen aanvullende monitoringprogramma's, zoals voor voorloperbedrijven en specifieke bedrijfspgroepen, en er zal niet worden geanticipeerd op mogelijk toekomstige eisen.

Scenario 3: Minimum variant

In het derde scenario zijn zowel de monitoring voor de rapportageverplichtingen aan de Europese Commissie als voor de nationale beleidsbehoefte beperkt ingevuld. Dit scenario beschouwen we als de minimum variant.

Wat zijn de praktische gevolgen?

Bij alle scenario's neemt het aantal te monitoren bedrijven af. Alle scenario's betekenen ook een kostenbesparing ten opzichte van het huidige LMM, zie Tabel 2. De overheid moet namelijk bezuinigen.

Tabel 2 Aantal bedrijven en de te realiseren kostenbesparing

	Huidig	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
Aantal bedrijven in meetnet	545	480	531	450
Kosten t.o.v. het huidige LMM	-	-0 tot -5%	-5 tot -10%	-10 tot -20%

Hoe nu verder

Mede op basis van de resultaten van de evaluatie kiezen de ministeries een scenario. Dit scenario werken wij uit tot een LMM-programma voor 2011 en de daaropvolgende jaren.

Geïnteresseerd in het rapport en de bijlage?

[Rapport 680717012](#). Eindrapport van de evaluatie van het LMM: Scenario's voor het programma vanaf 2011.

[Rapport 680717013](#). Evaluatie van het Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid: Bijlagenrapport.

[Rapport 680717016](#). Schatten van de gerealiseerde daling van nitraatconcentraties: Benodigde steekproefomvang om een toekomstige daling aan te tonen (Engelstalig rapport).

Arnoud de Klijne (RIVM)

Jitske de Hoop (LEI)

Koeien en Kansen: Ontwikkelingen en resultaten

In het LMM bemonsteren we ook op zogenaamde voorloperbedrijven zoals die van het project Koeien en Kansen. Er zijn nieuwe ontwikkelingen en resultaten te melden.

Inleiding

In het project [Koeien en Kansen \(K&K\)](#) worden 16 melkveehouderijen gevolgd die het toekomstige mestbeleid nu al in praktijk brengen op het bedrijf. Sinds 1999 meet het RIVM binnen het LMM op deze bedrijven de kwaliteit van het grond-, drain- en slootwater.

Nieuwe onderwerpen en een veranderde groep.

Met ingang van 2010 richt K&K zich op een aantal nieuwe onderwerpen. Zo wordt onderzocht hoe de emissies van gassen, zoals methaan, lachgas en ammoniak, verminderd kunnen worden. Verder wordt een proefproject gestart, waarbij dunne fractie van gescheiden mest wordt gebruikt om kunstmest te besparen. Drie melkveehouders hebben ontheffing om bovenop de derogatie deze dunne fractie te gebruiken. Uiteraard gebeurt dit binnen de gebruiksnormen van fosfaat en stikstof totaal. Onderzocht wordt hoe het zit met de milieueffecten hiervan en de effecten op de bedrijfsvoering.

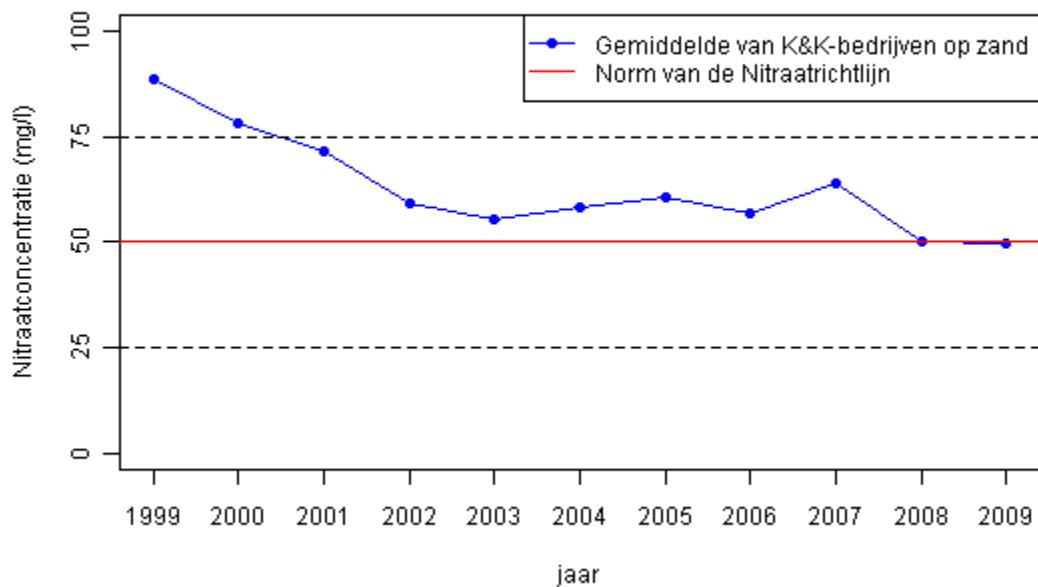
Daarnaast zijn vijf nieuwe deelnemers geworven voor het project. Zij vervangen vijf andere bedrijven die vanaf 2010 niet meer aan het K&K-project deelnemen.

Consequenties voor het LMM

Een aantal van die afgefallen K&K-bedrijven blijven we wel bemonsteren in het LMM. De gegevens van deze bedrijven worden in het LMM gebruikt voor de monitoring van bedrijven met derogatie en kunnen daarom niet gemist worden. Ook willen we graag de trendlijn met de gemiddelde nitraatconcentratie van deze bedrijven in de zandregio door kunnen trekken. Uiteraard gaan we op de bedrijven van de vijf nieuwe K&K-deelnemers ook bemonsteren. Eén en ander is uiteraard nog wel afhankelijk van de keuzes die de ministeries gaan maken naar aanleiding van de evaluatie van het LMM. Zie het betreffende artikel in deze nieuwsbrief.

Trendlijn tot en met 2009

Afgelopen zomer zijn de resultaten van 2009 vrijgekomen. Hieruit blijkt dat de nitraatconcentratie in de zandregio gemiddeld, net als in 2008, net onder de norm van de nitraatrichtlijn valt. Ten opzichte van de periode 2003-2007 waarin de nitraatconcentratie gemiddeld iets gestegen is, is dit een mooi resultaat. Het zal de komende jaren blijken of het gemiddelde van de K&K-bedrijven ook structureel onder de nitraatnorm blijft. Zoals bekend, wordt de nitraatconcentratie namelijk ook beïnvloedt door de hoeveelheid neerslag, zie 'de effecten van neerslag'.

We zijn natuurlijk ook heel benieuwd naar de resultaten van de bemonstering op de nieuwe bedrijven.

Arno Hooijboer, RIVM

Opties voor een Nitraatdieptemetnet

De studie naar de mogelijkheden voor een Nitraatdieptemetnet is afgerond. We hebben vier verschillende varianten onder de loep genomen.

Doel van een Nitraatdieptemetnet

De motie-Koopmans van 22 april 2009 verzoekt om, aanvullend op de huidige RIVM-metingen in de bovenste meter van het grondwater, de nitraatconcentraties in de tweede tot en met de vijfde meter te modelleren en te meten. Het is de bedoeling de metingen in te zetten bij de uitwerking van het Nitraatrichtlijn Actieprogramma.

De uitvoering van het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd door het RIVM, het kennisinstituut Deltares en instituten van de Wageningen UR. Vergeleken zijn een aantal meetnetvarianten om een afname in de bovenste vijf meter van het grondwater vast te stellen. De meetnetvariant die het beste voldoet aan de gestelde eisen sluit aan bij de bestaande voorzieningen van het [Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid \(LMM\)](#) en is in detail uitgewerkt.

Metten kost veel geld en tijd

Het vergt een grote inspanning om een afname van de nitraatconcentratie met de diepte nauwkeurig met metingen aan te tonen. Dat maakt het dan ook zeer kostbaar. Een alternatief is het gebruik van een rekenmodel, op basis van beschikbare kennis en in combinatie met een gedetailleerde meetinspanning bij 75 tot 100 putten. Dat is aanmerkelijk goedkoper dan de uitgebreide meetnetvariant met 450 tot 1200 putten. Een dergelijk rekenmodel is echter afhankelijk van aannamen en het beperkte aantal metingen is te laag om alleen op basis van de metingen conclusies te baseren.

De voorbereiding en inrichting van een Nitraatdieptemetnet, de eerste metingen, analyses en rapportage nemen circa tweeënhalf jaar in beslag. Hierdoor zijn de meetresultaten niet op tijd beschikbaar voor de verbetering of de onderbouwing van het vijfde Actieprogramma, waarvoor de onderhandelingen met de Europese Unie medio 2012 aanvangen

Hoe verder?

Het [rapport](#) is in september aangeboden aan de Tweede Kamer. In de begeleidende brief is gemeld dat de beleidsreactie wordt over gelaten aan het nieuwe Kabinet.

Dico Fraters, RIVM